

BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET

HOSSZÚ TÁVÚ KERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

ORIENTÁCIÓS Alprogram

Diagnózis

2009. március

BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET HOSSZÚ TÁVÚ KERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Megbízó: Budapest Főváros XV. Kerület Önkormányzata

Megbízó:	Hajdu László	Polgármester
Megbízó képviselője:	Gyurcsánszky János	Alpolgármester
	Millián György	Fejlesztési és Pályázati Koordinációs Iroda

Készítették: ECORYS Magyarország Kft.

Témavezető:	S. Bitskey Katalin
Munkatársak:	Kövesi Andrea
	Székely Rita
	Varró Gábor

Budapest, 2009. március

© ECORYS Magyarország Mérnöki Tanácsadó Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

I. KERÜLETFEJLESZTÉSRE HATÓ KÜLSŐ TÉNYEZŐK	4
I.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK	4
<i>I.1.1. A kerület térségi szerepe.....</i>	<i>4</i>
I.2. A KERÜLETFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEIT, ILLETVE KORLÁTAIT MEGHATÁROZÓ MAGASABB RENDŰ TERVEK.....	4
II. A KERÜLET FEJLESZTÉSÉRE HATÓ BELSŐ TÉNYEZŐK	7
II.1. A TÁRSADALMI KÖRNYEZET JELLEMZŐI	7
<i>II.1.1. Demográfiai, foglalkoztatási viszonyok.....</i>	<i>7</i>
<i>II.1.2. Intézményhálózat.....</i>	<i>7</i>
<i>II.1.3. Lakásviszonyok, lakásgazdálkodás</i>	<i>9</i>
<i>II.1.4. A kerület identitását erősítő tényezők.....</i>	<i>10</i>
II.2. A GAZDASÁGI KÖRNYEZET JELLEMZŐI.....	10
<i>II.2.1. Főbb gazdasági ágazatok jellemzése</i>	<i>10</i>
<i>II.2.2. A gazdaság versenyképességét befolyásoló tényezők</i>	<i>11</i>
<i>II.2.3. A gazdasági tevékenység infrastruktúrája.....</i>	<i>11</i>
<i>II.2.4. A gazdasági szereplők kerületet és térségét érintő fejlesztési céljai és azok várható hatásai</i>	<i>11</i>
<i>II.2.5. A turisztikai szolgáltatások helyzete.</i>	<i>13</i>
II.3. A KERÜLET KÖRNYEZETI JELLEMZŐI	13
<i>II.3.1. Természeti környezet.....</i>	<i>13</i>
<i>II.3.2. Épített környezet.....</i>	<i>13</i>
<i>II.3.3. Közlekedés hálózat</i>	<i>15</i>
II.4. A KERÜLETI KÖZSZOLGÁLTATÁSOK ÉS VÁROSÜZEMELTETÉS.....	16
<i>II.4.1. Vízellátás, szennyvízkezelés, csapadékvíz-elvezetés.....</i>	<i>16</i>
<i>II.4.2. Energiaellátás.....</i>	<i>16</i>
<i>II.4.3. Kerületi hulladékkezelés, köz- és településtisztaság</i>	<i>17</i>
<i>II.4.4. Hírközlés, információ-ellátás, a lakossági igényeket kiszolgáló nyilvántartások, térinformatikai szolgáltatások.</i>	<i>17</i>
III. SWOT ANALÍZIS	18

I. KERÜLETFEJLESZTÉSRE HATÓ KÜLSŐ TÉNYEZŐK

I.1. Településhálózati összefüggések

I.1.1. A kerület térségi szerepe

A kerület térségi szerepét alapvetően meghatározza, hogy **Budapest** egyik **peremkerülete**. Ebből adódóan egyrészt élvezzi a főváros egészének előnyeit, de hátrányokkal is rendelkezik, hiszen tömegközlekedési kapcsolatai nem a legkedvezőbbek a belvárossal.

Az M0 körgyűrű kiépülése mind Budapest, mind pedig az agglomeráció északi szektorát helyzetbe hozta. Egyrészt gazdasági szempontból felértékelődtek ezek a területek, másrészt az M0 elvezeti a kerületeket terhelő átmenő forgalom egy részét, ezáltal csökken a lakóterületeket érintő környezetterhelés. A kerület gazdasági-térségi szerepköre jelentősen nőni fog az M0 - M3 autópálya csomópont kiépítésének következtében. Jelenleg a XV. kerület jelentős regionális és agglomerációs szerepkörrel nem rendelkezik. Az M3 autópálya bár bevezet a kerületbe, de a rajta haladó forgalomnak jellemzően nem a kerület a célpontja. **A bevásárló központok vonzáskörzetei részben túlnyúlnak a főváros határain,** egyrészt, mert az agglomeráció felől jó megközelíthetőséggel rendelkeznek, másrészt, mert az agglomerációból hiányoznak a kiskereskedelmi egységeket tömörítő bevásárlóközpontok.

Budapesten belül jelentős szereppel nem rendelkezik a kerület, a területén nem működnek fővárosi jelentőségű és vonzáskörzetű intézmények. Leginkább lakókerületként jellemezhető, ahol a lakossági szolgáltatások széles körben megtalálhatóak. A kerületek között bizonyos szintű együttműködés természetesen adott, de ezek nem jelentősebbek, mint bármely más kerület esetében és oda-vissza működnek. A kerülethatárok közelében működő intézményeket, szolgáltatásokat természetesen a szomszédos kerületek lakosai is igénybe veszik a szerint, hogy kinek melyik esik közelebb. **A fővároson belül jelentősebb kerületközi szereppel szintén csak a nagyobb bevásárló központok rendelkeznek és egy-két speciális képzést nyújtó nevelési és oktatási intézmény.** A fogyatékos gyermekekkel foglalkozó, a kerületben meglehetősen nagy számban jelenlévő oktatási intézmények vonzáskörzetei túlnyúlnak a kerület határain. A nagyobb bevásárló központok vonzáskörzetei kiterjednek a közeli agglomerációs településekre is. Az M0 autópálya észak-pesti szakaszának megépülésével a kerület térségi szerepvállalása tovább növelhető az infrastrukturális adottságok megfelelő kihasználásával.

I.2. A kerületfejlesztés lehetőségeit, illetve korlátait meghatározó magasabb rendű tervek

A kerület fejlődési irányának meghatározása során a magasabb rendű tervek előírásai nem hagyhatóak figyelmen kívül. Budapest esetében az országos terveken kívül a fővárosi elképzelések, tervek vizsgálata is elengedhetetlen.

Budapest Városfejlesztési koncepciójából /406/2003.(III.27.) Főv. Kgy. Határozat, Városhatóság Kft., 2002./

Budapest Városfejlesztési koncepció XV. kerületre vonatkozó elemei	XV. kerület fejlesztési lehetőségei
<ul style="list-style-type: none"> Erősíteni kell Budapest „híd” és „kapu” szerepét 	<ul style="list-style-type: none"> XV. kerület lehet Budapest északkeleti kapuja, az M0 és az M3 autópályák csomópontja adta lehetőségek által
<ul style="list-style-type: none"> Fejlettebb, gyors tömegközlekedési hálózat kialakítása, erre szervezett P+R hálózat létrehozása 	<ul style="list-style-type: none"> Az elővárosi vasút és az M4 metró kerületet érintő fejlesztése iránt lobby tevékenység folytatása Az elővárosi vasút, valamint a tervezett M4 metró kerületi végállomása közelében P+R parkoló helyének biztosítása.
<ul style="list-style-type: none"> Budapest egész területén a közterületek fejlesztése, megújítása, ehhez kapcsolódóan a kiskereskedelem megújulásának segítése 	<ul style="list-style-type: none"> Kerületközpont és alközpontok közfejlesztése
<ul style="list-style-type: none"> A város térszerkezetének fejlesztése, kompakt és tagolt várostest, vegyes funkciójú városrészek, többközpontúság 	<ul style="list-style-type: none"> Felhagyott iparterületek funkcióváltásának elősegítése, beépített területek közé ékelődött szabad és felhagyott területek hasznosítása, egymást zavaró funkciók elválasztása.
<ul style="list-style-type: none"> A XV. kerület magas presztízsű „parkvárossá” fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> Alacsonyabb intenzitású, vegyes funkciójú lakóterületi fejlesztések

Budapest középtávú városfejlesztési programja / Podmaniczky program /1451/2005. (VI.29.) Főv. Kgy. határozat/

A Podmaniczky program XV. kerületre vonatkozó elemei	XV. kerület fejlesztési lehetőségei
<ul style="list-style-type: none"> Közösségi és környezetbarát közlekedés előnyben részesítése 	<ul style="list-style-type: none"> Elővárosi vasút fejlesztése, kerékpárút fejlesztés
<ul style="list-style-type: none"> Lakótelep- és közterület rehabilitáció felgyorsítása 	<ul style="list-style-type: none"> Lakótelep rehabilitáció, közterületek megújítási gócpontjainak meghatározása
<ul style="list-style-type: none"> Körvasútsori körút 	<ul style="list-style-type: none"> A közút nyomvonalának helybiztosítása
<ul style="list-style-type: none"> M4 metró északi szakasza 	<ul style="list-style-type: none"> Lobby tevékenység, helybiztosítás

Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT) /1125/2005.(V.25.) Főv. Kgy. hat.

A kerületet érintő szerkezeti jelentőségű tervezett hálózati elemek: a Körvasútsori krt., a Külsőkerület közti krt. (Mogyoród útja), M4 metró. Mindhárom elem meghatározó a kerület fejlesztése szempontjából. Ugyanakkor a megvalósításuk időtávlata nehezen határozható be. Ahhoz, hogy a fejlesztések meginduljanak, kevés a kerület önálló lobby ereje, de az érintett kerületekkel összefogva elképzelhető, hogy fel tudják gyorsítani a megvalósulás ütemét. Fejlesztés szempontjából meghatározó területi elemek az M0 autópálya mellett elhelyezkedő erdőterületek, valamint az ökológiailag érzékeny övezet területei, melyek az autópálya menti logisztikai, kereskedelmi zóna kialakulását a kerület lakóterületének irányába eltolják. A jelenleg tervezett fejlesztések is jól mutatják ezt a tendenciát: a fejlesztők a Metró áruháza környékén tervezik beruházásaik megvalósítását.

Budapest Agglomerációs Településrendezési Terv (BAT) /2005. évi LXIV. Tv/

Az agglomerációs törvény előírásai közül a kerületfejlesztés szempontjából a zöldfelületi és természetvédelmi elemek a meghatározóak, melyek természetesen megegyeznek a TSZT elemivel. Egy másik fontos előírás, hogy a közigazgatási határtól mért 200 m-en belül beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, így ez is megakadályozza, hogy közvetlenül az M0 autópálya mentén egy logisztikai, kereskedelmi zóna alakuljon ki.

Országos Területrendezési Terv (OTrT) /2003 évi XXVI. tv./

Az OTrT-ben szereplő, a kerületre vonatkozó és a fejlesztéseket befolyásoló természetvédelmi és egyéb előírások beépültek az alacsonyabb szintű tervekbe (BAT, Budapest Főváros TSZT), így ezen terveknél már kiértékelésre kerültek.

MAGASABB SZINTŰ TERVEK KORLÁTOZÁSAI

II. A KERÜLET FEJLESZTÉSÉRE HATÓ BELSŐ TÉNYEZŐK

II.1. A társadalmi környezet jellemzői

II.1.1. Demográfiai, foglalkoztatási viszonyok

A kerület lakossága **2007-ben 81061 fő** volt. **A lakosságszám az 1980-as évekre a lakótelep-építések hatására megkettőződött. Azóta folyamatos és 2000 óta lassuló a csökkenés.** A népsűrűség erősen különbözik a városrészekben. Az ezer lakosra számított természetes fogyás 2003 óta meghaladja a fővárosi arányt, de csökkenő tendenciát mutat. A kerületből való elvándorlás mértéke stagnál. A kerület vándorlási egyenlege közel négyszerese a fővárosinak. **Az öregedési ráta 1998 és 2007 között 149%-ról 192%-ra nőtt,** ami nagyon magas érték.

A **gazdaságilag aktív népesség száma** a kerületben 1990 és 2001 között **folyamatosan csökken,** a gazdaságilag nem aktív (inaktív + eltartott) népesség körében minimális csökkenés volt tapasztalható. A munkanélküliek száma 2002 óta újra nő, **2007-ben a nyilvántartott munkanélküliek száma 1,9%.** A gazdaságilag aktív népesség aránya 41,8 %. Az iskolai végzettséget tekintve a kerület jelentős elmaradásban van. **A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya alacsonyabb, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya pedig magasabb, mint a budapesti átlag.**

A kerületben az ázsiai származású népesség aránya viszonylag magas, leginkább Újpalotán.

II.1.2. Intézményhálózat

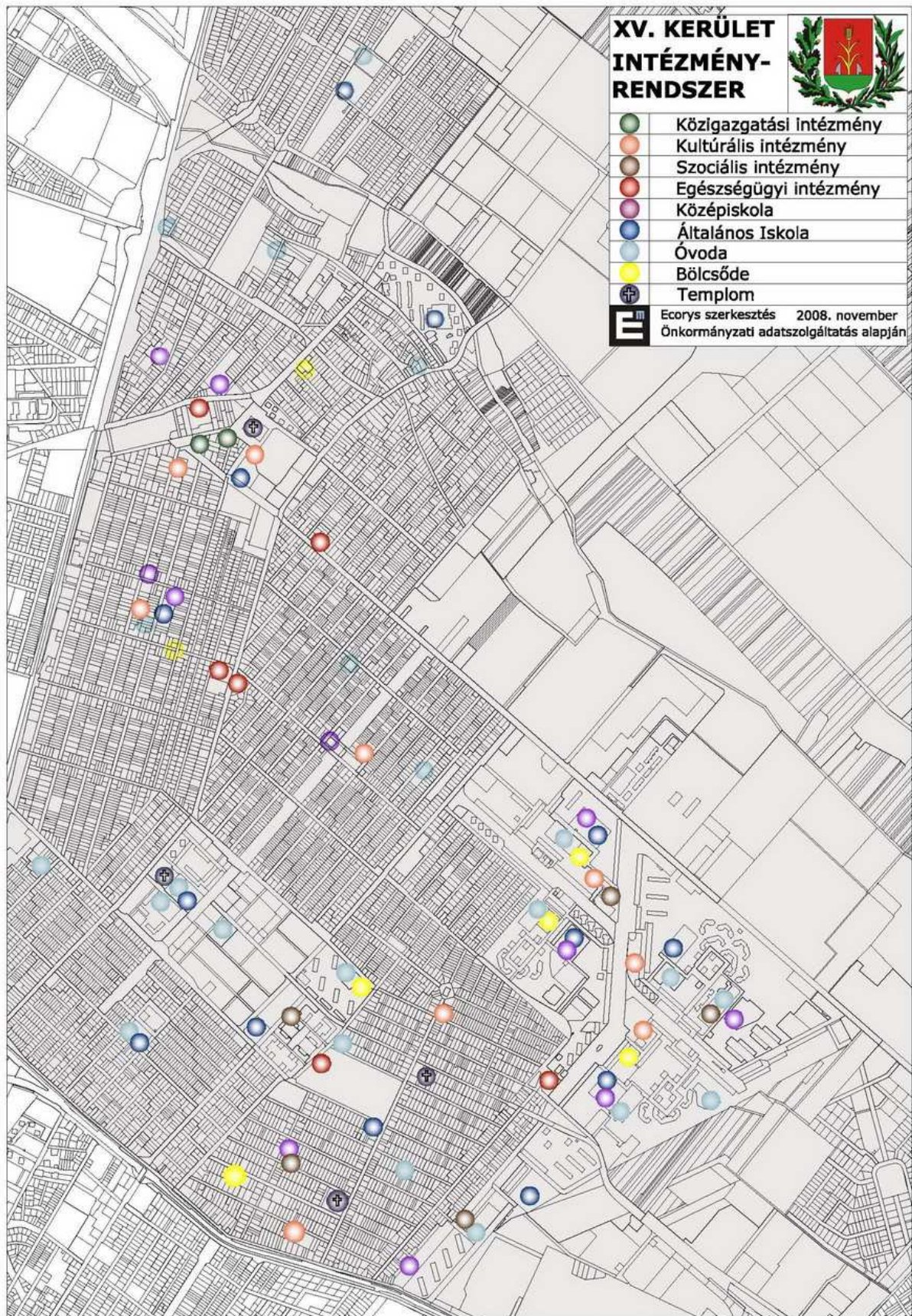
a.) Közoktatás

1997 után a kerületben is megtörtént az oktatási rendszer racionalizálása, melynek keretében a különböző szintű oktatási intézményeket közös igazgatás alá vonták. Az újonnan létrehozott gazdálkodási központok szervezetileg magukban foglalják az adott kiemelt intézményhez tartozó óvodákat, általános és középiskolákat. Az átalakulás után a XV. kerület közoktatási hálózata 10 közös igazgatású közoktatási intézményből, egy gimnáziumból és egy zeneiskolából áll, melyekben összesen 6309 diák tanul. **A kerületben a budapesti átlaghoz képest magasabb az oktatási intézmények száma a lakosságszámhoz viszonyítva is.**

Kiemelendő a kerületben a fogyatékos és a hátrányos helyzetű gyermekekkel foglalkozó intézményhálózat. A Rákospalotai Meixner Iskolában diszlexiás, illetve diszgráfiás gyermekek számára dolgoztak ki egy új módszert. A Száraznád Nevelési Oktatási Központ intézményeiben esélyteremtő integrált nevelés folyik.

Több szakközépiskola és gimnázium – többek között két tanítási nyelvű idegenforgalmi, közlekedési, nyomdaipari, közgazdasági, kereskedelmi, innovációs szakképző – működik a kerületben, ezek fővárosi és kerületi irányítás alatt állnak. Rákospalotának önálló középiskolája a **Dózsa György Gimnázium.** A Külvárosi Tankör elnevezéssel működő alapítványi iskolában művészeti oktatás folyik. **A kínai lakosság magas aránya miatt a kerületben Magyar-Kínai Kéttannyelvű iskola is működik Újpalotán.**

Az intézményhálózat biztosítja a megkezdett óvodai, iskolai pedagógiai programok folytatását, a szakmai előrehaladást, a kerületi szakképzés koncentráltabb megvalósítását, szakképző központ kiépítését, a szakmai, szakközépiskolai és a gimnáziumi oktatás továbbfejlesztését, a sajátos nevelési igényű gyerekek megfelelő elhelyezését és ellátását.

b.) Közművelődés

A kerületben egy Művelődési Ház, három Közösségi Ház és egy Szabadidő Központ szolgálja ki a kerület lakosainak igényeit a közművelődéssel, szabadidő-eltöltéssel kapcsolatban. A könyvtári alapellátást fiókkönyvtár-hálózat üzemeltetési rendszerben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár végzi, amely a három városrészben három fiókkönyvtárat tart fenn, melyek kihasználtsága szinte maximális. A kérdőíves felmérés alapján a lakosság véleménye szerint a kerületben kevés a kulturális program.

c.) Szociális ellátás

Az önkormányzat az ellátás a hatékonyság javítása érdekében létrehozta az Egyesített Szociális Intézményt (ESZI). A szervezet 13 telephelyet tart fenn, amelyek között találunk idősek klubját, házi gondozó szolgálatot, értelmi fogyatékosok napközi otthonát, családsegítő szolgálatot, munkanélkülieket segítő szolgálatot, háztartási adósságkezelő tanácsadót, gyermek és ifjúságjóléti szolgálatot is.

Az önkormányzat biztosít minden szociális és gyermekvédelmi ellátást, amit a szociális és gyermekvédelmi törvény előír. 7 bölcsődében folyik a gyermekek gondozása. A csökkent munkaképességű kerületi lakosok részére a Szociális Foglalkoztatóban munkalehetőséget teremt. **Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a szociális ellátásokra, magas színvonalú támogatást biztosít a rászorultak részére és önként vállalt feladatok ellátásával,** pl. fogyatékosok napközi otthonának fenntartásával, valamint helyi lakásépítési kölcsönrel is elősegíti a kerület lakosságának szociális biztonságát.

d.) Egészségügyi ellátás

A XV. kerületi **Önkormányzat ellátási kötelezettségének Egészségügyi Intézménye fenntartásával és működtetésével tesz eleget.** Az intézmény hét telephelyen alapfeladatként ellátja a járóbeteg orvosi, szakorvosi, gondozó intézeti ellátását, a háziorvosi (felnőtt, gyermek, ügyelet) és fogorvosi ellátást, a foglalkozás egészségügyi feladatokat, a védőnői szolgáltatást, az anya-, gyermek- és csecsemővédelmi, iskola egészségügyi feladatokat és egyéb humán egészségügyi tevékenységet is végez.

Folyamatosan ütemezett a szakrendelő és háziorvosi rendelők felújítása, korszerűsítése, az önkormányzat minden évben jelentős összeggel segíti a gépek, eszközök, berendezések cseréjét.

A kerületben nem működik kórház. A volt Észak-pesti kórház épületeinek nagy része üresen áll. Egy-két épületében folyik csupán járóbeteg-ellátás.

II.1.3. Lakásviszonyok, lakásgazdálkodás

A kerület lakásállománya 2007-ben 38 044 db lakás. **2001 és 2007 között mindössze 3,4%-kal nőtt a lakásállomány.** A lakásállomány összetétele kedvező a kerületben: a **2 és 3 szobás lakások aránya 74,3%,** az 1 szobás lakások aránya pedig 15% alatt van. 2001 és 2005 között évente átlagban 58 lakás szűnt meg, és 307 db épült. **2001-ben a lakott lakások 78,2%-a volt összkomfortos,** ez az arány Újpalotán 94,9%. A félkomfortos, komfort nélküli és a szükséglakások aránya 8,3%, melyből 3,8%-ot a szükséglakások tesznek ki - ezek többsége az 1900-as években épült, nem rehabilitálhatóak.

Az önkormányzati bérlakások száma évről évre csökken. 2002-ben még 2.449 db volt, 2004-ben 2.257 db, ami 2006-ra 2.200-ra csökkent. 2002-ben az önkormányzat összesen 1.022 db bérlakást újított fel, 2004-ben már csak 25 db-ot, 2006-ban pedig 14-et. Az bérlakások viszonylag nagy része alacsony komfortfokozatú. A gyakorlat szerint a szociális alapú bérlakások többségét (évente átlagban két lakást) a több gyermeket nevelő, szerény anyagi körülmények közt élő roma nemzetiségű kerületi lakosok kapják.

Bár az **önkormányzat jelentős ingatlanvagyonnal nem rendelkezik** a kerületben, ingatlangazdálkodását tudatos terv szerint hajtja végre annak érdekében, hogy a kerület lakásállományának összetétele és minősége kedvezőbbé váljon. Ennek érdekében számos támogatást és segítséget is nyújt a kerületi lakosoknak, így ösztönözve a lakosság helyben maradását és a betelepülést.

II.1.4. A kerület identitását erősítő tényezők.

A helyi identitás erősítésében a kerületi rendezvények mellett a civil szervezeteknek is nagy jelentősége van. A kerületben közel 90 db civil szervezet tevékenykedik. Ebből 31 db alakult oktatáshoz, kultúrához, 25 db szociális, egészségügyhöz, 12 db sporthoz, 11 környezetvédelemhez kapcsolódó fő tevékenységi körrel. A konkrétan egyes városrészekhez kapcsolódó civil szerveződések legtöbbje Újpalotához kötődik.

A helyi rendezvények közül fontos kiemelni, hogy egy évben egyszer megrendezésre kerülnek az Újpalotai, Pestújhelyi, Rákospalotai napok. A kerületi rendezvények nagy része egy-egy kerületrészhez kapcsolódik, ami nem a kerület közös identitását, hanem az adott területen élők összetartását növeli. A kerületben élő nagyszámú ázsiai lakosság kultúráját, szokásait bemutató rendezvények elsősorban az Asia Centerben valósulnak meg, ugyanakkor hiányoznak az ázsiai lakosság integrációját elősegítő rendezvények.

Identitás erősítő tényezők között meghatározó elem az épített környezet is. Ez lehet csak egy-egy épület pl.: Casco ház, egy tömb, pl.: Templom sor, vagy egy lakóterület része, mint a MÁV telep. A civil szervezetekkel tartott párbeszédkör során a résztvevők az alábbi, a kerület identitását meghatározó elemek sorolta fel: Víztorony – Casco ház, MÁV telep, Templom sor, Ó-falu, Pestújhely kertvárosias jellege, Mézeskalács tér, Páskom park.

II.2. A gazdasági környezet jellemzői

II.2.1. Főbb gazdasági ágazatok jellemzése

A fővárosi vállalkozások 3,9%-a működik a kerületben, **az ezer lakosra jutó vállalkozások száma elmarad a fővárosi átlagtól, és a vállalkozási aktivitás a kerület területi arányához képest viszonylag alacsony.** Az egyes gazdasági egységek nagysága, **illetve társas vállalkozások számának** alakulása kedvező, melynek tekintetében a XV. kerület **2000 és 2005 között mintegy 11,8%-os növekedést** realizált, szemben a fővárosi 9,2%-kal. Ugyan az egyéni vállalkozások száma meglehetősen csökkent (13%-kal) az elmúlt időszakban, ugyanakkor megállapítható, hogy számuk még mindig magasabb a fővárosi átlaghoz képest.

A **vállalkozások** ágazati szempontból **elsősorban a szolgáltatási szektorban helyezkednek el.** Míg Budapesten a vállalkozások 64%-a kapcsolódik a szolgáltatásokhoz, addig a kerületben ez az arány immár meghaladja a 80%-ot. Jelentős növekedést könyvelhetett el a kiskereskedelem, ezen belül is legfőképpen a ruházati üzletek száma növekedett, míg az élelmiszerboltok száma valamelyest csökkent, az elmúlt évben számuk stagnál.

II.2.2. A gazdaság versenyképességét befolyásoló tényezők

Az elmúlt évek gazdasági folyamatai, a globális kereskedelem és pénzügyek térnyerése alapvető változásokat hozott a városok számára. Megváltozott feladatokkal szembesülnek, más kihívásoknak kell ma megfelelniük, mint akár tíz-tizenöt évvel ezelőtt.

A BAK Basel Economic kutatóintézet 2009 elején publikálta listáját, melyen Európa 192 régiójának gazdasági attraktivitását vizsgálták. A kutatásból kiderült, hogy a gazdasági attraktivitásban a legnagyobb szerepet az adózási feltételek, és az innováció jelenti, melynél hatalmas szerepet játszik a magas színvonalú oktatási intézmények jelenléte, valamint az oktatáshoz és kutatás-fejlesztéshez kapcsolható szabadalmak, publikáció is.. A megközelíthetőség és nem utolsósorban a munkaerő-piac és árupiac szabályozás befolyásolja a gazdasági attraktivitást.

Ennek alapján a kerület adózás szempontjából nem áll kiemelkedően jó helyen, hiszen a helyi adók nem kedvezőbbek, mint a környéken. Innováció szempontjából jó helyzetben van, annak ellenére, hogy felsőoktatási intézménnyel nem rendelkezik, mivel Budapest ezirányú magas innovációs képességét a kerület jól tudja hasznosítani. A kerület megközelítése az autópályák miatt kiváló, ráadásul egész Európát vizsgálva is kedvező Budapest, és ez által a kerület elhelyezkedése is. A munkaerő-piac és árupiac szabályozás szempontjából a helyzet már nem ilyen kedvező.

Összességében elmondható, hogy a kerület rendelkezik azon adottságokkal, melyek a gazdasági attraktivitás növeléséhez szüksége és a kerület által nem befolyásolható tényező. A helyi adórendszer feltételeinek javításával a kerület nagy mértékben tudja növelni gazdasági vonzerejét a régióban.

II.2.3. A gazdasági tevékenység infrastruktúrája

A kerületben 4 ipartelep található, ipari park jelenleg nincsen, de e funkcióra alkalmas terület rendelkezésre áll a kerületben. A vállalkozások többsége hagyományos ingatlanon működik, a kerületi cégeknek helyet adó irodaházak száma 3, melyek egyike sem „A” kategóriás intézmény. A kerületben **7 szolgáltató központ**, és **két kereskedelmi központ működik**, a Pólus Center illetve az Asia Center (amely deklarálta abból a célból jött létre, hogy a keleti kereskedők közép-kelet-európai, ill. európai uniós terjeszkedését elősegítse; ennek bővítése jelenleg is folyik), melyek vonzáskörzete túlmutat a kerület határain.

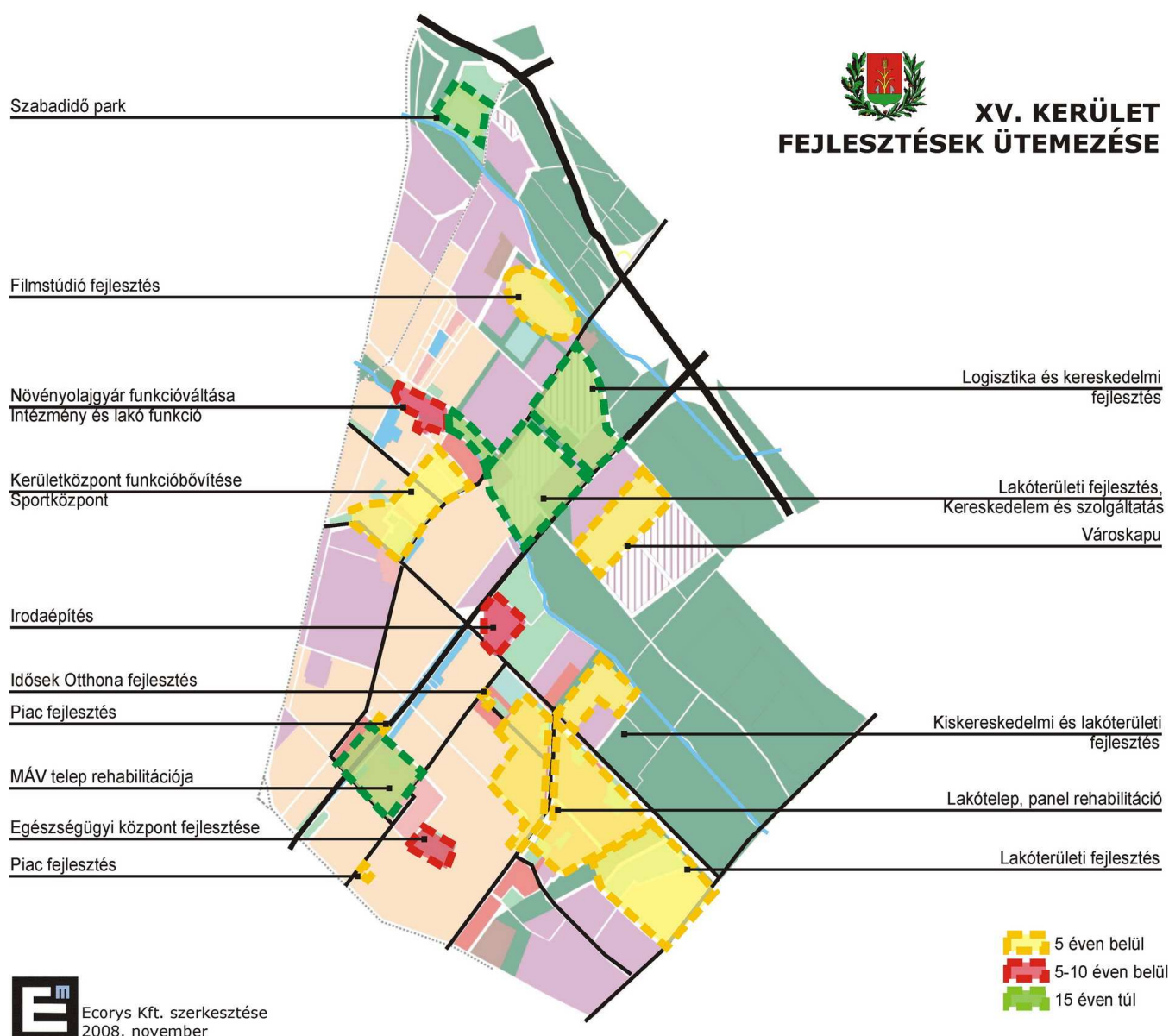
A gazdasági szereplők között a kerület kedvező infrastrukturális adottságai miatt elsősorban logisztikai, raktározási cégeket találunk, és több kereskedelmi multinacionális cég is megtelepedett már. **A kerületben további fejlesztési területek állnak rendelkezésre**, valamint az M0 autópálya észak-pesti szakaszának megépülésével még vonzóbbá vált befektetési szempontból.

II.2.4. A gazdasági szereplők kerületet és térségét érintő fejlesztési céljai és azok várható hatásai

A kerületben tervezett beruházások jellemzően lakó- és intézményterületi, valamint gazdasági - azon belül kereskedelmi és logisztikai fejlesztések. Egyik legjelentősebb, a városszövetbe ékelődő tervezett beruházás Újpalota Kertváros tömbje, a fejlesztés neve Park City”. Itt nem csak lakóépületek, hanem irodaházak és intézmények is elhelyezésre kerülnek. A fejlesztés a fenntartható településfejlesztés jegyében valósul meg, a környezettudatosság nem csak a nagy zöldfelületek kialakításában, hanem az üzemeltetés során a megújuló energiaforrások hasznosításában is tükröződik. Jelentősebb lakóterületi fejlesztés Rákospalotán folyik: Palotaújfalun, a TSZ területe alatt, valamint a volt növényolajgyár területén.

Az előbbinek megvalósítása nagyban függ az északi szennyvíz főgyűjtő megépülésétől. Az M3 mind két oldalán – a Metró áruház vonalában – kereskedelmi és logisztikai fejlesztéseket terveznek. Jelentősebb kiskereskedelmi fejlesztés a Pólus Center és az Asia Center bővítése. A Pólus Center bővítésének keretén belül lakóterületi fejlesztésre is sor kerül. Kiemelendő még a volt Észak-pesti Kórház, ahol – amennyiben az önkormányzat talál befektetőt – egészségügyi fejlesztés valósulhat meg.

A tervezett fejlesztések egyöntetűen a közlekedés jelentős növekedését eredményezik. A lakóterületi fejlesztések ezen, túlmenően jelentős intézmény kapacitásbővítést is igényelnek. Mind a főváros, mind pedig a kerületi önkormányzat településrendezési szerződés keretében szabályozza a beruházó által teljesítendő közlekedési és intézményfejlesztési fejlesztéseket.

II.2.5. A turisztikai szolgáltatások helyzete.

A XV. kerület, mint Budapest egyik peremkerülete, szerény idegenforgalommal rendelkezik, önmagában nem elsődleges turisztikai célpont. Annak ellenére, hogy a kerület nem rendelkezik markáns idegenforgalmi vonzerővel, az elmúlt években kis mértékben sikerült növelnie a vendéglátóhelyek és a szálláshelyek számát is.

A kerület jó közlekedésből adódóan a szálláshelyek férőhelyszámának további növekedése képzelhető el. Az M0 autópálya közvetlen és gyors kapcsolatot biztosít a Budapesti repülőtérrel, ami a konferencia, kutató-turizmus fejlesztése esetén jelenthet előnyt.

II.3. A kerület környezeti jellemzői

II.3.1. Természeti környezet

A kerület zöldfelületi ellátottsága megfelelő; annak ellenére, hogy jelentős mennyiségű közkerttel és közparkkal nem rendelkezik, ám a nagy kiterjedésű családi házas területeken a telkek zöldfelületi aránya kedvező. A közcélú zöldterületek 90%-a lakótelepi zöldterület. Az egy főre eső zöldterület aránya 13,8 m²/fő. (a lakótelepek építésénél a 21m²/fő volt az előírás, bár ezt általában nem tudták tartani). A külterületi részekben még ma is jelentős területek állnak mezőgazdasági művelés alatt.

A felsőbb jogszabályok elsősorban a külterületen jelölnek védett és védendő zöldfelületi rendszereket. Ökológiai folyosó mind a Szilas-, mind pedig a Csömöri-patak. Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT) mindkét patak esetében vízvédelmi beavatkozásokat tart szükségesnek. A TSZT **védett természeti területnek** jelöli a kerület északkeleti csücskében található **Nagy-Turjánost** és a Szilas patak mentén levő **Páskomliget parkerdőt**. Utóbbi állapota az illegális szemétkerakások és a Szilas-patak szennyezettsége, valamint a kusza tulajdonviszonyok miatt nem megfelelő. A Rákospalotai köztemető és a Páskomliget Parkerdő növényállományát pedig védelemre javasolja a terv. Ahogy már a jogszabályi környezet értékelésénél említésre került, az Agglomerációs tv. jelentős erdőterületeket jelöl ki az M0 autópálya mentén, megakadályozva ezáltal egy kereskedelmi és logisztikai zóna kialakulását az országos főút mentén.

Bár nem védett, de **jelentős zöldfelületi elem az Újpalotai Kiserdő**, mely szintén elhanyagolt. **A kerületi közterek, közparkok állapota nem megfelelő, nagyrészüket felújításra szorul**, amit fokozatosan végez az önkormányzat. A lakótelepek zöldfelületi közül a Kőrakás park és a Nádasdó park állapota jó, a többi terület elhanyagolt. A kerületi fasorállomány jellemzően előregedett. A kerületben **90 db játszótér** található. A játszótérek **felújítását az önkormányzat szintén folyamatosan végzi**, de a játszótérek nagy száma miatt a folyamat lassú.

Nem zöldterületi elem, ugyanakkor jelentős zöldfelülettel rendelkeznek a sporttelepek. **A kerületben számos sporttelep található**, melyek állapota általában nem elégíti ki a mai kor igényeit.

II.3.2. Épített környezet

A XV. kerület szerkezete - mint ahogy Budapesté is - **mozaikos**, mely a kisebb Budapest környéki települések fővároshoz csatolásából adódik. A XV. kerület is így jött létre: 1950-ben Rákospalotát és Pestújhelyt csatolták Budapesthez, másik 21 településsel együtt. A két település központjai már nem tudják kiszolgálni az egész kerületet, ugyanakkor **nem fejlődtek ki a kerület központjai**. A másik problémát a települések közötti szabad területek mozaikos beépülése jelenti: néhány területet lakófunkció töltött meg, néhol viszont az ipar jelent meg. Ebből adódik, hogy a városszövetben, a lakóterületek között beékelődött gazdasági területek találhatóak. Ezen rozsdasávok átalakulása nehézkes és lassú folyamat.

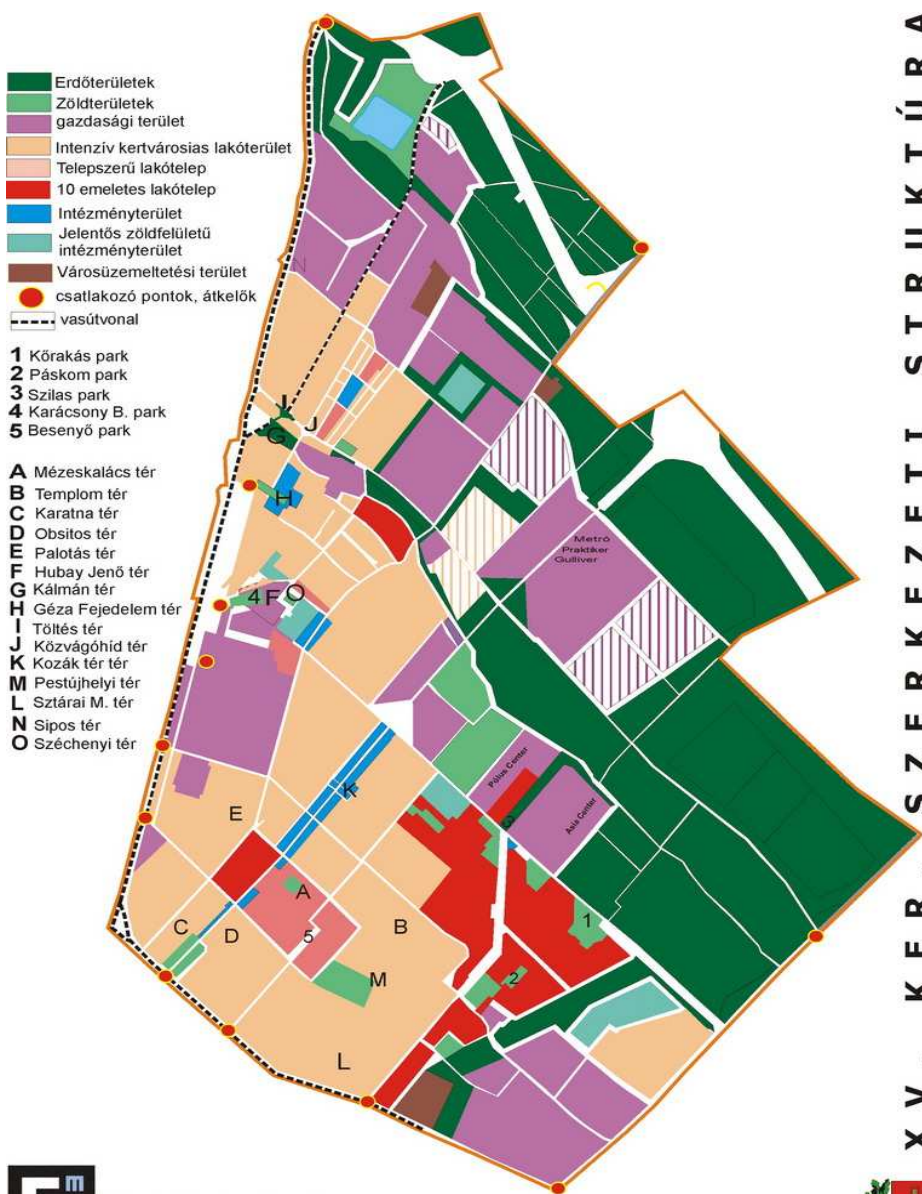
Rákospalota városrész önmagában nézve sem homogén. Több, eltérő időszakban épült rész is felfedezhető: a kertvárosias lakóövezet mellett fekszik Öregfalú, a maga régi parasztházaival. Ehhez a kerületrészhez tartozik a MÁV telep, a 2-4-10 emeletes panel lakótelepek és az újonnan épült családi- és társasházak is. A **konfliktust a családi házak között megjelenő kis társasházak jelentik**. A területen számos fejlesztés tervezett középtávon, amely javítja majd a lakásösszetételt (a MÁV-telep rehabilitációja, Növényolajgyár fejlesztése, Palota Újfalú).

Pestújhely viszonylag egységes képet mutat a családi házas, villaszerű épületekkel, ahol mozaikosan megjelenik egy-két lakótelep. Itt szintén a családi házak közé ékelődő társasházak jelentik a gondot.

Újpalota egy tipikus lakótelep képét tükrözi 4-5 és 10 emeletes panelépületeivel, ennek ellenére sem rendelkezik egységes képpel. Újpalota keleti részén - jelenleg beépítetlen területen - lakóterületi fejlesztést terveznek (Újpalota Park City).

A kilencvenes évek tendenciája volt a regionális központok kiépülését szorgalmazó fejlesztések. E gondolat jegyében épültek a nagy bevásárlóközpontok is (Pólus Center, Metro, Praktiker, Gulliver, stb.), amelyek a szolgáltatások színvonalát nagymértékben javította. A kerület délkeleti (Késmárk utcai) és északnyugati részén kiterjedt ipari területek az autópályák mentén pedig nagyobb kereskedelmi területek helyezkednek el, amelyeken az épületek megjelenése nem képvisel jelentős értéket.

A kerületben 13 műemléki védelem alatt álló építmény található (Liva-malom, a Kossuth utcai Római katolikus kápolna, a Leánynevelő Intézet, a volt Rákospalotai Múzeum és a volt Észak-Pesti Kórház területén található 8 műemlék épület). A volt Észak-Pesti Kórház területe műemléki jellegű védelem alatt áll.

Ecomys Kft. szerkesztése
2008. november

II.3.3. Közlekedés hálózat

A kerület a főváros északkeleti városkapuja. A közlekedési kapcsolatokat országos, fővárosi és kerületi szempontból egyaránt jelentős utak biztosítják.

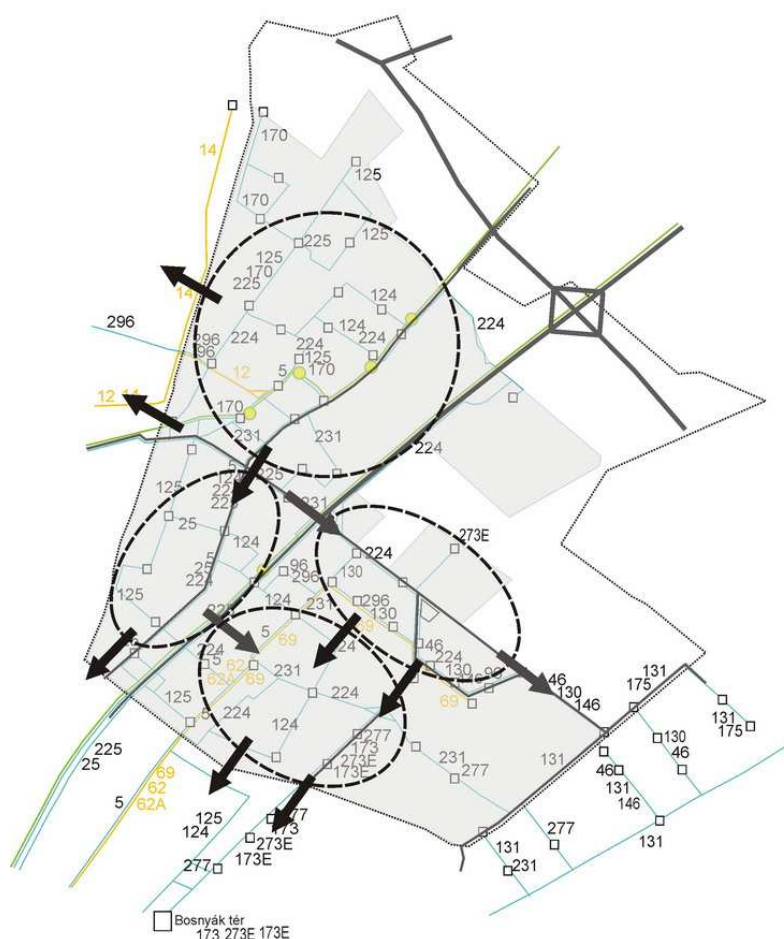
Országos főút az V. sz. Helsinki folyosóként jelölt **M3 autópálya**, mely a Trieszt – Ljubljana – Budapest – Kijev forgalmi folyosó része. Nemzetközi jelentőségű az **M0 autópálya**, mely a bécsi, pozsonyi, grazi, aradi irányokkal is kapcsolatot ad, nem beszélve a teljes kiépítés esetén majdan közvetlenül elérhető teljes országos úthálózatról. **A kerületet terheli a cél- és átmenő forgalom**, valamint a kerületen belüli mozgásokból származó forgalom. A teljes Budapest szempontjából áthaladó tranzit forgalom jelentősen csökkent az M0 autópálya észak-pesti szakaszának megépítésével.

A főváros és kerületközi forgalom lebonyolítására a fővárosi kezelésű főúthálózat és a vegyes kezelésű gyűjtőúthálózat áll rendelkezésre. A kerület jelentősebb sugaras útjai, az M3 autópályán kívül a Drégelyvár – Nyírpalota út vonala, a Rákos út – Régifőti út vonala. A kör irányú elem a Szentmihályi út – Szócs Áron u. vonala, mely a XVI. és a IV. kerület felé is kapcsolatot teremt. A gyűrűirányú kapcsolatok hiányát a főváros által

tervezett Körvasút körút, valamint a Mogyoród útja vonalában haladó **Külső kerületközi körút** oldja fel, melyek **megvalósítása még várat** magára.

A kerületi utak burkolatának általános állapota jó, a burkolatlan utak aránya kicsi, mindössze 10 km. A felújítandó utak hossza 2,8 km.

A kerület tömegközlekedési ellátottsága jó. A tömegközlekedési hálózat fejlesztése, fenntartása fővárosi alapfeladat. **A kerületet érintő buszjáratok száma nagy, de a járatsűrűség ritka**, a **várakozási idő** általában **15-20 perc**. A keresztirányú tömegközlekedési kapcsolatok járatsűrűsége nem megfelelő. A két villamos a kerületnek csak kis részét tárja fel. A főváros középtávú szándékai között nem szerepel a 4-es metró meghosszabbítása a Bosnyák térig, majd a Pólus – Asia Centerig.

→ Tömegközlekedési kapcsolatok iránya és erőssége	● Fontosabb Volán autóbusz megállók
— Volán autóbusz útvonal	□ Fontosabb BKV autóbusz megállók
— Villamos útvonal	— Közlekedési útvonalak
— BKV autóbusz útvonal	— XV. Kerület határa

Ecorys Kft. szerkesztése
2008. november

II.4. A kerületi közszolgáltatások és városüzemeltetés

II.4.1. Vízellátás, szennyvízkezelés, csapadékvíz-elvezetés

Kerületi szinten gyakorlatilag teljes kiépítettségűnek tekinthető az ivóvíz hálózat rendszere. Szolgáltatója a Fővárosi Vízművek Zrt. A vízszolgáltatás a lakótelepi közép-magas és magas épületekben is biztonságos. Problémát egyedül régi beépítésű területeken az elöregedő közmű-vezeték hálózat jelent, a szolgáltató folyamatos rekonstrukciós tevékenysége ellenére.

A kommunális szennyvízkezelés jelenleg még két módon - közműves szennyvíz-elvezetéssel, illetve valamilyen közműpótló berendezéssel - történik. Az utóbbi évek intenzív közcsatorna építéseinak eredményeként 1 km alá csökkent a közcsatornával nem rendelkező kerületi útszakaszok hossza. A közcsatorna hálózat fejlesztését csak némi lemaradással követi a közműpótló berendezések (házi szikkasztók, tárolók) felszámolása. A közcsatornával újonnan ellátott útszakaszok menti ingatlanok bekötéseinek száma sok helyen nem éri el a kívánt mértéket. Csatornaszolgáltató a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. A XV. kerület fekvéséből és a főváros csatornahálózatából adódóan, közművesen elvezetett szennyvizei az FCSM Észak-pesti Szennyvíztisztító Telepén keresztül, teljes egészében tisztítva kerülnek a Dunába.

A csapadékvíz elvezetés a Szilas-pataktól északra eső területrészen elválasztott, a délre esőn pedig egyesített rendszerben épült ki. Az egyesített rendszerű zónában – néhány szűk kapacitású csatorna-szakasz kivételével – a csapadékvíz elvezetés közcsatornákon keresztül megoldott. Az elválasztott rendszerű zónában vannak lefolyástalan területek ahonnan a víz elvezetést meg kell oldani. A szennyvízcsatorna-hálózat teljessé tételével a csapadékvíz elvezetés megoldása a következő feladat.

II.4.2. Energiaellátás

A gázellátás hálózata teljes körűen kiépített. Szolgáltató a Fővárosi Gázművek Zrt. Csak a lakótelepi hálózatok szorulnak rekonstrukcióra, melyet a szolgáltató folyamatosan végez.

A kerület villamos energia ellátással teljesen lefedett. A meglévő légvezeték hálózatot az áramszolgáltató saját beruházásában fokozatosan kötegelt légkábelrel, illetve földkábelrel váltja ki.

A kerületben a távfűtés ellátást az Újpalotai erőmű biztosítja. A távfűtés rendszere az Újpalotai lakótelepet, a Mézeskalács tér körüli panelépületeket és a Késmárk utca menti gazdasági terület egy-két épületét látja el. Jelenleg Magyarországon a távfűtés ellátás költséges, mely egyrészt a rendszer hiányosságaiból (korszerűtlen vezetékhálózat) másrészt a lakóépületek rossz hőtechnikai jellemzőiből (egyrétegű ablakok, szigetelés nélküli épületek) adódik. A nyugat európai országokban a távhő-ellátás a legolcsóbb, legkörnyezetbarátabb megoldás. Ezzel szemben nálunk a magas közszolgáltatási díj éppen a rosszabb anyagi helyzetben élőket terheli.

A közvilágítás a kerület beépítésre szánt területén kiépített. A kellő közvilágítással nem rendelkező közterületeken az Önkormányzat saját forrásból létesít új lámpahelyeket.

II.4.3. Kerületi hulladékkezelés, köz- és településtisztaság

Jelenleg a lakossági szilárdhulladék-szállítási feladatokat a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. látja el. Az illegális hulladéklerakások száma évről évre egyre növekszik, amely a kommunális szeméttől egészen a lomokig terjed. A kerülethatárok mellett a lakosok panasza alapján a lakótelepek, Újpalota és a főútvonalak mente emelhető ki, mint szennyezett terület.

A kerületben már elindult a szelektív hulladékgyűjtés. Ennek első lépése az volt, hogy a Károlyi Sándor úton a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. beindította egy hulladékgyűjtő udvar üzemeltetését. A hulladékudvar mellett hulladékgyűjtő szigetek kialakítása is történt. A szigetek a lakótelepeken meglehetősen sűrűn kerültek elhelyezésre.

Az utcák, járdák tisztántartásában a folyamatosság fontos szempont kell legyen, hiszen az alkalomszerű akciók eredményessége átmeneti jellegű. Szükség lenne a lakosság bevonására, közösségi akciókra, illetve tudatosítani a lakossági kötelezettségeket is a köztisztaság fenntartásában. Meg kell vizsgálni egy kiterjedtebb közterület felügyelői hálózat kialakítását, önkéntesek bevonását, illetve a hatósági lehetőségeket a szankcionálás tekintetében a hulladékkezelés és köztisztaság témakörében.

Ezen túlmenően alapvető fontosságú a lakosság tájékoztatása, melynek a legegyszerűbb formája az iskolákkal, óvodákkal való együttműködés kialakítása. Minél korábban meg kell ismertetni a gyerekekkel a hulladékgazdálkodást. Tanítani kellene azt, hogy az egyes hulladék-frakciókat hogyan gyűjtsék otthon szelektíven, majd vigyék el a szülők segítségével a zöldudvarokba, illetve zöldszigetekre. Ezzel a felnőttek tudatformálásában is sokat elérhetünk.

II.4.4. Hírközlés, információ-ellátás, a lakossági igényeket kiszolgáló nyilvántartások, térinformatikai szolgáltatások.

Az informatikai hálózat ellátás mára csaknem teljes körűvé vált a kerületben. A lakosság információs ellátását mind az elektronikus mind pedig a hagyományos média több szereplője biztosítja. A kerületi honlap mellett a Városházi napló, mint kerületi újság, a Toronyhír, mint független civil újság, az Újpalota 2000 közéleti és kulturális folyóirat, a Pestújhelyi Mozaik, mely a Sport Club folyóirat, valamint a KTV, mint kerületi adó tájékoztatja a lakosságot a helyi eseményekről.

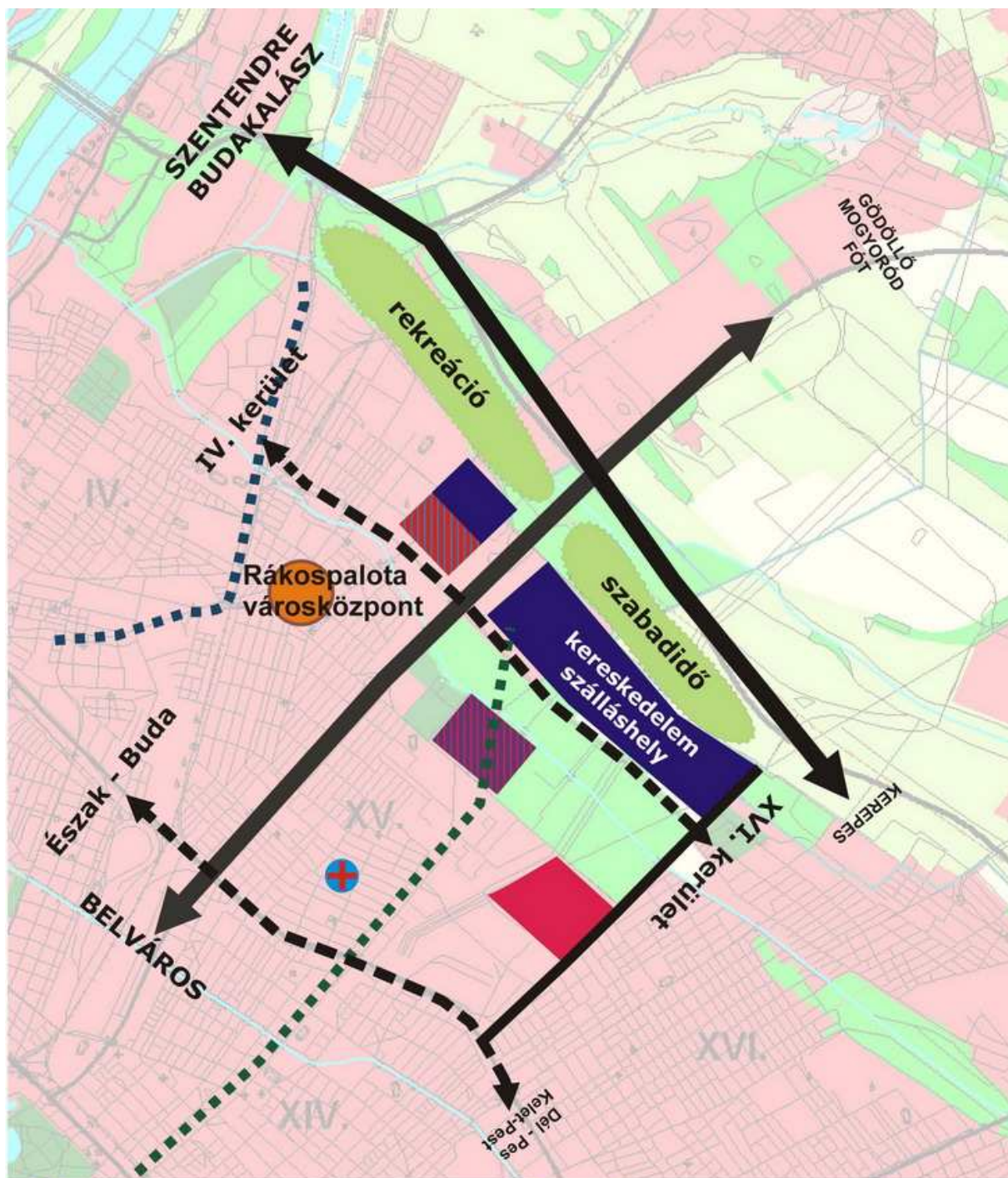
Bár a kerületben még nem üzemel interaktív térinformatikai rendszer, a kerületi ügyintézés internetes időpontfoglalás és az ügyfélkapu rendszer segíti.

III. SWOT ANALÍZIS

ADOTTSÁGOK, ÉPÍTŐKÖVEK	AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK, PROBLÉMÁK	A STRATÉGIÁBAN KITŰZÖTT CÉLOK
Gazdaságfejlesztés - Fekvés – Külső kapcsolatok		
<ul style="list-style-type: none"> Autópályák közelsége, jó megközelíthetőség Gazdasági telephelyek számára megfelelő infrastrukturális adottságok (közlekedés és közmű) növekvő vállalkozási sűrűség 4 ipartelep fejlesztési (tartalék) területek megléte kiskereskedelmi üzletek számának növekedése 	<ul style="list-style-type: none"> Humán tőke adottságok, képzettség Intézményhálózat nem megfelelő állapota, kevés a személyi állomány Kistermelők – nem megfelelő agglomerációs kapcsolat Magas minőségi gazdasági környezet hiánya 	<p>infrastrukturális adottságokra építve / Északkeleti Kapu, gazdasági központok erősítése</p> <p>eddiggi prioritások:</p> <ul style="list-style-type: none"> Logisztika Kereskedelem, szolgáltatás
Közlekedés, belső kapcsolatok		
<ul style="list-style-type: none"> Autópályák csomópontja M0 –V. sz. Helsinki folyosóként jelölt M3 autópálya, Trieszt – Ljubljana – Budapest – Kijev forgalmi folyosó része kötöttpályás rendszerrel jól ellátott és feltárt tömegközlekedési hálózattal a nagyobb budapesti csomópontok 10-20 percen belül elérhetők 	<ul style="list-style-type: none"> jelentős az átmenő tranzitforgalom magas a nagy forgalomból származó környezetterhelés Kerékpárút-hálózat kiépítetlensége Közterületek rossz állapota Metró lobby – Zuglói összefogás nem jön létre 	<p>eddiggi prioritások:</p> <ul style="list-style-type: none"> M3 zajvédő fal P+R

ADOTTSÁGOK, ÉPÍTŐKÖVEK	AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK PROBLÉMÁK	A STRATÉGIÁBAN KITŰZÖTT CÉLOK
Társadalom, humán infrastruktúra		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökkenő elvándorlás ▪ Magas gyermeklétszám ▪ jó gyermekintézményi ellátottság ▪ Magas a munkaképes korúak aránya ▪ tercier szektorhoz tartozó ágakban foglalkoztatottak számának növekedése ▪ kiemelkedő a szállításban, ingatlanügyletekben és gazdasági szolgáltatásokban foglalkoztatottak aránya 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jellemzően alvó városi lét ▪ Kulturális sokszínűség, elfogadottság hiánya ▪ Népességszám és rosszabb szociális helyzetűek egyenlőtlen eloszlása (újpalotai lakótelepi részen koncentráció) ▪ Folyamatos népességcsökkenés ▪ budapesti átlaghoz képest alacsonyabb iskolázottsági szint 	<p>eddig prioritások:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ helyi igények kielégítése; közigazgatás, intézményi szolgáltatás
Kerületi környezet, életminőség		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ „kertvárosias” környezet (magas zöldfelületi arány) ▪ kerületi adminisztratív alközpontok jelenléte ▪ potenciális rekreációs területek (patakok, tó), nagy zöldfelületi arány ▪ a helyi gyermek- és ifjúsági sport, a családi sport, a tömeges sportrendezvények támogatása ▪ viszonylag jó alap infrastruktúra (közlekedés és közmű) rendelkező lakókörnyezet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szabadidő – zöldfelületek jelenlegi állapota ▪ Közösségi élet hiánya ▪ Identitástudat hiánya ▪ Közösségi terek-helyek állapota ▪ valódi/működő és specifikus kerületi alközpontok hiánya ▪ Zöldfelületek rossz állapota ▪ lakótelepeken a lakók elidegenedése 	<p>eddig prioritások:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kerület-központ, főutca-fejlesztés, alközpontok adottságai, kínálati lehetőségei ▪ zöldterületek minőségjavítása <p>Akcióterületek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Újpalota szociális város-rehabilitáció (panel felújítás) ▪ Városközpont funkcióbővítés

Kerületi struktúra vázrajz

	egészségügyi szolgáltatás		szabadidő, rekreáció fejlesztés
	kerületközpont		lakóterületi, intézményi fejlesztés
	fő közlekedési rendszerek		kereskedelmi, logisztikai fejlesztés
	M4 metró tervezet szakasza		kereskedelmi és lakóterületi fejlesztés
	M3 metró tervezett szakasza		lakóterület fejlesztés

Ecorys Kft. szerkesztése
2008. november

**XV. KER. FEJLESZÉSI
S T R U K T Ú R A**